

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СХОДОЗНАВСТВА
Кафедра корейської і японської філології

Курсова робота
з корейської філології
на тему:

ФІЛОСОФСЬКА ТЕРМІНОЛОГІЯ В КОРЕЙСЬКІЙ МОВІ

Студентки групи кор20-21
факультету сходознавства
денної форми навчання
Освітньої програми:
Корейська мова, література і переклад,
західноєвропейська англійська мова
Спеціальності 035 Філологія
Спеціалізації 035.066 Східні мови та
літератури (переклад включно),
перша – корейська
Козарь Анастасії Павлівни

Науковий керівник:

д.ф. Поздняков Кирило Олександрович

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ЄКТС _____

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1	6
КОРЕЙСЬКІ ФІЛОСОФСЬКІ ТРАДИЦІЇ ТА ЇХ ТЕРМІНОЛОГІЯ В КОРЕЙСЬКІЙ МОВІ.....	6
1.1 ВПЛИВ КОНФУЦІАНСТВА, ТЕРМІНИ ТА КОНЦЕПЦІЇ	7
1.2 РОЛЬ ТА ТЕРМІНОЛОГІЯ БУДДИЗМУ	9
1.3 ВІРА В ПРИРОДУ ТА КОСМОС ТА ТЕРМІНОЛОГІЯ.....	11
1.4 ВПЛИВ ШАМАНІЗМУ НА ФІЛОСОФІЮ ТА ТЕРМІНОЛОГІЮ	13
1.5 ВПЛИВ ДАОСИЗМУ ТА ТЕРМІНОЛОГІЯ.....	15
1.6 РОЛЬ ЗАХІДНИХ РЕЛІГІЙ ТА ТЕРМІНОЛОГІЯ	16
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1	19
РОЗДІЛ 2	20
АНАЛІЗ ФІЛОСОФСЬКОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ В «СУТРІ СЕРЦЯ»	20
2.1 ОГЛЯД ІСТОРІЇ ТА ЗНАЧЕННЯ ТЕКСТУ “СУТРА СЕРЦЯ” У БУДДИЗМІ.....	20
2.2 ВИЗНАЧЕННЯ ФІЛОСОФСЬКИХ ТЕРМІНІВ У ТЕКСТІ	22
2.3 ПРАКТИЧНЕ ЗАСТОСУВАННЯ ТЕРМІНОЛОГІЇ ТА ВПЛИВ ФІЛОСОФСЬКИХ КОНЦЕПЦІЙ НА РОЗУМІННЯ ТА СВІТОГЛЯД КОРЕЙЦІВ.....	25
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2	27
ВИСНОВКИ.....	28
АНОТАЦІЯ	30
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	31

ВСТУП

Корейська філософія відзначається багатством і різноманіттям своїх ідей, концепцій та традицій, які відображають багатовікову історію та культурну спадщину Кореї. Одним з найхарактерніших аспектів корейської філософії є поєднання релігійних, етичних та моральних принципів з прагматичним підходом до життя. Буддизм, конфуціанство, та християнство, а також традиційні вірування, як шаманізм, утворюють різноманіття філософських уявлень та переконань, що впливають на формування термінології та сприйняття світу.

Актуальність. Дослідження філософської термінології в корейській мові є вкрай актуальним у контексті сучасного світового культурного діалогу та наукових досліджень з мовознавства, філософії та культурології. Визначення та розуміння філософських термінів і понять, використовуваних в корейській мові, стає ключовим для поглибленого аналізу корейської філософської думки та культурного контексту. Крім того, вивчення філософської термінології в корейській мові може сприяти поглибленню розуміння культурних особливостей та менталітету корейського народу, що є важливим у контексті розвитку міжнародних відносин та співпраці. Таким чином, дослідження філософської термінології в корейській мові є актуальним і важливим завданням, яке сприятиме розширенню нашого культурного та мовного розуміння і сприяє розвитку глибокого та взаємного розуміння між різними національними спільнотами.

Метою цієї курсової роботи є систематичний опис та класифікація філософської термінології, яка використовується в корейській мові. Робота спрямована на вивчення ключових концепцій, ідей та цінностей, що відображаються через мовні засоби корейської філософської традиції.

Для досягнення мети дослідження необхідно розв'язати наступні **завдання**:

1. Аналізувати основні терміни, вживані у корейській філософії, ключові концепції та їх вираження через мовні засоби.
2. Визначити ключові концепції та ідеї, що вплинули на формування філософської термінології.
3. Описати історію розвитку філософської термінології в корейській мові.

4. Вивчити вплив конфуціанства, буддизму, шаманізму та інших філософських вчень на формування термінології в корейській філософії.
5. Розглянути взаємозв'язок між філософією та іншими аспектами культури та суспільства через призму корейської філософської термінології.
6. Провести аналіз релігійно-філософського тексту корейською мовою та визначити особливості термінології в даному тексті.
7. Проаналізувати використання метафор та символів у корейській філософській термінології.

Об'єктом дослідження є філософська термінологія сучасної корейської мови.

Предметом дослідження постає класифікація та систематизація філософської термінології сучасної корейської мови

Матеріалом дослідження є один з найвідоміших текстів у буддизмі - "Сутра серця". Цей текст містить глибокі філософські висловлювання, які вплинули на розвиток буддистської доктрини та практики.

Основними **методами**, які використані у процесі дослідження, є метод компаративного аналізу, метод етимологічного аналізу, метод текстуального аналізу, метод історичного аналізу та метод когнітивного аналізу.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що уперше було проведено глибокий та систематичний аналіз філософської термінології в корейській мові, взятої з текстів різних шкіл та напрямків філософії. Уперше проведено дослідження, яке розглядає еволюцію філософської термінології в корейській мові протягом різних історичних періодів, від давніх часів до сучасності.

Дослідження філософської термінології в корейській мові може мати **практичне значення** у навчальних, дослідницьких та міжкультурних контекстах, сприяючи розвитку освіти, науки та міжкультурного спілкування.

Корейська мова, яка має багатий культурний та історичний спадок, відображається не лише у її літературі та мистецтві, але й у сфері філософії. Філософія є важливим аспектом будь-якої культури, оскільки вона дозволяє розуміти глибинність думок, цінностей та переконань суспільства. У кожній мові існує своя

унікальна термінологія, яка допомагає виразити концепції та ідеї, що лежать в основі філософських дискусій.

Структура роботи складається з наступних елементів. У вступі розглянута тема дослідження, її мета та об'єкт, актуальність теми в контексті корейської філософії. Далі робота поділена на розділи. У першому розділі проаналізовано корейські філософські традиції та їх термінологію в корейській мові, враховуючи вплив різних релігійних течій. Кожен підрозділ цього розділу присвячений окремій релігії або філософському вченню. Другий розділ аналізує філософську термінологію в конкретному тексті "Сутра серця", зокрема, визначаючи філософські терміни та їхнє практичне застосування. Загальні висновки формулюють основні висновки роботи та відзначають перспективи подальших досліджень.

РОЗДІЛ 1

КОРЕЙСЬКІ ФІЛОСОФСЬКІ ТРАДИЦІЇ ТА ЇХ ТЕРМІНОЛОГІЯ В КОРЕЙСЬКІЙ МОВІ

Корейська філософська традиція багата, різноманітна та відображає глибокі культурні корені корейського народу. Вона продовжує відігравати важливу роль у формуванні сучасного корейського суспільства та ідентичності. Історія корейської філософії має глибоке коріння, що охоплює століття. Конфуціанство, віра в природу і космос, а також роль буддизму були важливими компонентами цього розвитку. Ці напрямки визначили основні концепції та цінності корейської філософії, які вийшли за межі різних епох і залишаються актуальними донині (Kang, 2015, p. 62-70). Корейська філософська традиція охоплює широкий спектр ідей, концепцій та поглядів, які сформувалися протягом тисячоліть історії та культурного розвитку Кореї.

Вплив історії та культури на формування філософської термінології є надзвичайно значущим і відображається у розумінні та використанні філософських понять та понять у кожній культурі. Філософські терміни і поняття часто виникають у відповідь на конкретні історичні обставини та потреби культури. Філософська термінологія часто розвивається в межах певної мови та лінгвістичного контексту. Наприклад, у китайській філософії та культурі велика увага приділяється до точного використання каліграфії та важливості письмової форми для вираження думок. Філософські терміни відображають основні цінності та світогляд кожної культури, а також вплив інших культур на дану культуру через процеси культурної взаємодії та обміну. Наприклад, вплив буддизму на корейську термінологію може виявлятися у захопленні такими поняттями, як "сансара" та "пустота". Отже, історія та культура мають значний вплив на формування та розвиток філософської термінології, що відображається в її використанні та сприйнятті в межах кожної культури (Yoo, 2020, p. 359-383).

1.1 Вплив конфуціанства, терміни та концепції

Конфуцій - 孔^공자, китайський мислитель та філософ, відомий як засновник конфуціанства, що став однією з найвпливовіших філософських течій не лише в Китаї, а й у багатьох інших азіатських країнах, зокрема в Японії, Кореї та В'єтнамі. Він підтримував традиційні цінності, етику та політичні принципи, не зачіпаючи релігійні аспекти, і заслужив повагу за свій підхід до життя (Протеро, 2023, с. 143-184). Важливо розглянути вплив конфуціанства на культуру Кореї, що розвивалося вже з давніх часів і стало основою офіційної ідеології. Світогляд Конфуція став основою для законів, способу життя та системи державних цінностей в Кореї, і його вплив можна помітити у багатьох аспектах культури та етикету корейців.

Конфуціанство – 孔^공자^의 사^의道^의道 має дуже сильний вплив на корейську культуру і філософію. Принципи конфуціанства, такі як соціальна гармонія, підтримка родинних традицій та етика особистого життя, глибоко вкорінені у корейському суспільстві. Вплив конфуціанства на корейську філософію був надзвичайно великим. Конфуціанські ідеї про моральність, справедливість та гармонію у взаєминах між людьми впродовж століть проникли в культуру корейців. Принципи конфуціанства знайшли відображення у соціальному та політичному житті, відносинах між родичами та суспільстві загалом (Таболіна, 2023, с. 206–208).

Ідеї конфуціанського ритуалу "Лі" мали значний вплив на формування корейської культури. Корейці, зберігаючи свої традиції, дотримуються моралі обряду й залишаються вірними конфуціанським цінностям. У Південній Кореї концепція "обряду" має більшу поширеність, ніж у сучасному Китаї, і стала важливим елементом конфуціанських ідей. Жертвоприношення в пам'ять про предків є поширеним обрядом у корейській культурі, який нерідко набуває релігійного звучання. Наприклад, у храмі Цзон Міо в Сеулі цей обряд супроводжується танцями, музикою та співами молитовних пісень. Не дивлячись на те, що частина населення Південної Кореї відзначає день народження Конфуція та дотримується його ідей, більшість корейських традицій та правил етикету містять в собі основні риси

конфуціанства.

Поняття "Лі" відіграє ключову роль у китайській філософії, особливо у конфуціанстві. Його можна перекласти як "благопристойність", "етикет", "етика", "ритуал" чи "церемонії". Головна складність визначення цього терміну полягає в тому, що в ньому вкладаються не лише поняття правильної поведінки, а й світоглядні підвалини, які зумовлюють правильну поведінку. Це не просто шанобливість старшим, а й розуміння їх ролі в суспільстві і те, що ця шанобливість є необхідною. З цього розуміння неминуче випливає правильна, шаноблива поведінка. Кожен носій культури точно усвідомлює, що дотримання цих норм не просто потрібне, але й найближче до природи людини як такої.

У найдавніших літературних пам'ятках, таких як "Ши цзін" і "Шу цзін", це поняття вказувало на обряди, які допомагали подолати політичні конфлікти та відображали єдність світу (Лі, 2019). У конфуціанстві ритуал "Лі" розглядався як міра в управлінні державою і самовдосконаленні. Кілька формулювань цього поняття наводиться Цзо Чжуань, а "Лунь юй" містить численні приклади його використання. За визначенням Сюнь-цзи, ритуал "Лі" використовувався для подолання прагнень.

Актуальність поняття ритуалу в класичному Китаї пов'язана з інтелектуальною кризою, викликаною розкладанням історичного устрою епохи Чжоу. Ритуал "Лі" грав важливу роль в епоху, що минала: він встановлював відносини всередині кланів і між ними, а також закріплював норми поведінки з гостями і "варварами". Ритуал став предметом критики з боку моїстів, які вважали ритуальні засоби управління недостатніми. Його штучність також викликала критику з боку даосів - прихильників природності. Основними джерелами з практики ритуалу є три тексти: "Чжоу Лі", "Лі Цзі" і "Ї Лі" (Лі, 2019).

Основою погляду Конфуція на людство є *인사상* - *добррозичливість*. Термін *인* - *людина* розглядався як сутність людей і самого життя. Конфуцій часто використовував такі терміни, як *도(道)* – *Дао*, *직(直)* – *напрямок*, *덕(德)* – *чесність*, *충(忠)* – *вірність*, *신(信)* – *віра*, *의(義)* – *праведність*, та терміни *성(性)* або *이(理)*. Людська природа є бажаною можливістю для людських досягнень і містить гнучкість і різноманітність, які неможливо визначити лише в одному аспекті.

Конфуцій, який поважав людські цінності, активно не представляв доктрини чи ритуали про трансцендентного правителя, але висловлював сильну віру та шанування *천(天)* - неба або *천명(天命)* - небесної долі. Вважалося, що небо є найвищою істотою, яка виходить за межі людської волі та виконує її волю. Ідея небесного наказу, що люди слідуєть тільки волі неба, стала основою моралі та історичної свідомості. Конфуцій інтегрував метафізичні та соціально-історичні елементи, засновані на релігійній культурі, зосередженій на стародавніх віруваннях династії Ін, і раціоналістичній і гуманістичній ритуальній культурі династії Чжоу. Інтерес Конфуція до людей зріс, оскільки він прагнув реалізувати ідею ангелів і мандат небес через суб'єктивне пробудження людства (Yang, Henderson, 1959, p. 259-276).

Конфуцій вважав, що сенс життя може бути досягнутий лише шляхом досягнення найвищої особистої цінності в житті. Тому Конфуцій казав: «*믿음을 돈독히 하고 배우기를 좋아하며* - Зміцнюйте свою віру та любіть навчання (篤信好學)», «*죽음을 당하더라도 도를 참되게 하며* - Будь вірним дорозі навіть перед лицем смерті (守死善道)» та «*몸을 죽여 인을 이룬다* - Убий тіло, щоб досягти доброзичливості (殺身成仁).» Вважалося, що будь-яка людина може досягти миру і щастя, якщо усвідомить і виконує свої обов'язки. Доброзичливість, що означає людський обов'язок, починається зі стосунків між батьками та дітьми, тобто любові до дітей і відданості батькам. Можна сказати, що стосунки між батьками та дитиною - це безумовні стосунки. Основними характеристиками в цих стосунках є *사랑* - любов і *존경* – повага (유교, 한국민족문화대백과사전).

Отже, вплив конфуціанства на корейську культуру і філософію був не лише історичним явищем, але і невід'ємною складовою сучасного життя в Кореї. Цінності та ідеали, втілені Конфуцієм, продовжують впливати на розвиток корейського суспільства і сприяють збереженню його традицій та культурної спадщини.

1.2 Роль та термінологія буддизму

Буддизм також має важливе місце в корейській філософії. Він приніс ідеї про

спокій, просвітлення та мудрість, що вплинули на розвиток корейського мислення та культури. Буддизм має величезний вплив на корейську філософію. З Індії він проник у Корею, а потім поширився по всій країні. Упродовж століть буддизм утверджувався як важлива частина корейської культури та духовності. Цей релігійно-філософський напрямок навчає про внутрішню гармонію, особисте просвітлення та спокій. Ідеї буддизму впливають на моральні цінності та спосіб життя корейців (Kim, 2022, р. 3-31).

Буддизм наголошує на тлінності та стражданнях у матеріальному світі та пропонує шлях до визволення через досягнення просвітлення. Цей погляд вплинув на корейську філософію, допомагаючи розвивати концепції про внутрішню гармонію та освіченість. Також буддизм наголошує на значенні милосердя та співчуття до всіх істот (Протеро, 2023, с. 235-279). Ця ідея відображається в корейській філософії через підкреслення значення турботи про інших та розвитку моральних якостей. Буддизм вчить методам духовної практики та медитації, які сприяють зосередженню та розумовому розвитку. Ці практики відіграють важливу роль у корейській філософії, сприяючи розвитку внутрішньої гармонії та мудрості.

В Кореї буддизм синтезувався з традиційними корейськими віруваннями, такими як шаманізм, що призвело до унікального сприйняття світу та розвитку корейської філософії. До того ж, буддизм мав великий вплив на розвиток корейського мистецтва, архітектури та літератури, відображаючи свої ідеали та цінності у різних аспектах корейської культури. В цілому, ці ідеї відіграли важливу роль у формуванні корейської філософії та культури, пропонуючи цінні ідеї про страждання, милосердя та духовний розвиток (Kim, 2022, р. 3-31).

Термінологія буддизму в корейській мові багата і має глибокі коріння, оскільки буддизм є однією з найважливіших релігійних традицій у Кореї. Наприклад, *Будда* - *부처* - основний термін, що вживається для позначення Будди, основного вчителя буддизму, *дхарма* - *법* – термін, який вказує на вчення Будди, його закони і норми, а також на всі явища та явлення, *сангха* - *승가* - спільнота монахів, які віддані духовному шляху і дотримуються вчення Будди, *нірвана* – *연발* – поняття, яке вказує

на стан відсутності страждань і звільнення від циклу перевтілення (сансара), карма - 업 - закон причинно-наслідкових взаємозв'язків, який визначає майбутні долі і вчинки людини, мудрість – 지혜 - поняття відноситься до розуміння суті реальності і вчення Будди про те, як перейти від страждань до освіченості, медитація – 명상법 - практика зосередження розуму і підвищення свідомості для досягнення внутрішнього спокою і розуміння, мудрець – 선인 - особа, яка досягла високого рівня духовного розвитку і має глибоке розуміння дхарми, 불단 – буддистський алтарь.

Одним з буддистських термінів у повсякденному житті є 아사리판(阿闍梨判), який зараз використовується для позначення хаотичного стану, де немає порядку і панують лише думки. У буддизмі 아사리 означає вчителя або ченця, який має достатньо високих чеснот, щоб взяти на себе відповідальність за освіту. Цей термін, який був об'єднаний зі словом «판», перетворився на «запаморочливе місце, де всі говорять про те, які вони хороші». 강당(講堂) - аудиторія – це велике місце в школі чи державній установі, де багато людей можуть зібратися в одному місці, щоб послухати церемонії чи лекції. Однак ця аудиторія також походить від значення «місце, де читалися проповіді» в буддизмі (이경서, 30.06.2023)..

Таким чином, роль буддизму у корейській філософії та культурі надзвичайно важлива, а його термінологія в корейській мові відображає глибокі історичні та культурні корені цієї релігійно-філософської традиції.

1.3 Віра в природу та космос та термінологія

Віра в природу та космос є важливою складовою багатьох філософських та релігійних традицій по всьому світу, включаючи корейську. В корейській культурі ця віра відображається у багатьох аспектах життя та сприйняття світу. Корейці завжди мали велику повагу до природи та космосу. Їх віра в природу витікала з розуміння, що людина тісно пов'язана з навколишнім середовищем, і має навчитися жити в гармонії з ним. Ритуали, пов'язані з природними явищами, такими як весняне начало

року, сіяння різних культур чи жнива, є частиною корейської філософії та культури.

У корейській культурі існує глибоке переконання в тому, що люди повинні жити у гармонії з природою та космосом. Це відображається у відношенні до природи як до живого та духовного існування, що потребує поваги та захисту. Для багатьох корейців космос є джерелом духовності та внутрішньої гармонії. Віра в те, що космос впливає на життя людей і може бути джерелом духовної сили, відображається у віруваннях та практиках, таких як астрологія та фольклорні обряди. В корейській культурі існує культурне сприйняття природних явищ, таких як сезонні зміни, погодні умови та природні катастрофи. Ці явища сприймаються як вирази космічного порядку та божественної волі. Різні релігії, які існують у Кореї, такі як буддизм, конфуціанство та християнство, також мають свої власні уявлення про відношення до природи та космосу. Наприклад, в буддизмі природа часто сприймається як прояв Будди, а в конфуціанстві вона розглядається як джерело моральних принципів та вчинків. В цілому, віра в природу та космос є важливим елементом корейської культури та філософії, що відображається у її релігійних, культурних та моральних аспектах (Kang, 2015, p. 62-70).

У корейській мові і культурі існує багато термінів, які відображають віру у природу та космос. Наприклад, *천* - поняття, яке означає "небо" або "космос" в корейській культурі. Це використовується для вираження не лише фізичного неба, а й метафоричного простору, що включає космічну силу та гармонію. *천성* - термін, який означає "небесне вродження". Він використовується для вираження ідеї, що кожна людина має внутрішній потенціал, який відображає космічну силу та природну гармонію. *선성* - поняття, яке означає "проявлення небесного". Воно використовується для опису того, як людина виражає або втілює космічні принципи і гармонію в своєму житті та діях. Термін *천벌* в корейській мові складається з двох слів: *천* - небо або небесний, і *벌*, що перекладається як "покарання" або "кара". Разом ці два слова утворюють поняття "небесне покарання". Термін *천벌* відноситься до ідеї природного чи божественного покарання за негативні дії або порушення моральних чи етичних норм. Він використовується для пояснення або опису

природних катаклізмів, невдач, хвороб або нещасних подій, які сприймаються як наказ неба чи втручання вищої сили у відповідь на певні дії або поведінку людини чи суспільства (Yoo, 2020, p. 359-383).

Отже, віра в природу та космос є важливою складовою корейської культури та філософії, відображаючи глибокі вірування корейців у гармонію з навколишнім світом та космічним порядком.

1.4 Вплив шаманізму на філософію та термінологію

Традиційні корейські вірування, такі як шаманізм, також мають великий вплив на філософію та культуру. Шаманізм в корейській культурі впливає на сприйняття світу, місце людини в ньому та відношення до природи та духів. У шаманській традиції віриться в те, що світ населений духами та природними силами, які можуть впливати на життя людей. Шамани виступають посередниками між світом людей та духами, спілкуючись з ними через ритуали та обряди. Шаманізм включає в себе лікувальні практики та ритуали, спрямовані на відновлення духовної та фізичної гармонії. Ці практики відіграють важливу роль в корейському суспільстві, надаючи підтримку та розвиток духовності. Шаманізм є важливою складовою корейської культури та спадщини, відображаючи стародавні вірування та традиції корейського народу. Він впливає на спосіб життя, мистецтво, музику та літературу, сприяючи розвитку унікальної корейської ідентичності. Шаманізм сприймає природу як духовну сутність, з якою потрібно жити у гармонії. Це сприяє розвитку екологічного мислення та відношення до природи як до живої та духовної сутності (조선엔틱, 22.05.2023).

Термінологія шаманізму в корейській мові включає різноманітні терміни та вирази, які використовуються для опису різних аспектів шаманської практики, вірувань та ритуалів. Наприклад, *무당* - шаман, особа, яка має дар спілкування з духами та виконує ритуали для розв'язання проблем, лікування хвороб та привернення добра. Шаман є посередником між людьми та богами, а персонаж шаман

представляє людину, яка танцює між небом і землею (*조선엔틱*, 22.05.2023). Образ шамана, який поклоняється богам, танцюючи і молячись, і який керує ритуалами, щоб уникнути поганих речей і принести удачу через молитву. Ще до того, як буддизм став державною релігією, шамани відігравали важливу роль у лікуванні людей, проведенні церемоній, передбаченні майбутнього країни та клімату, пов'язаного із землеробством. *꺾* - шаманський обряд або церемонія, яка включає в себе спів, танці, музику та ритуальні дії для спілкування з духами та вирішення проблем. *청동 방울* - бронзові дзвіночки, *거울* - дзеркала та *칼* - ножі, які є ритуальними знаряддями, були виявлені як реліквії, а дерева *솜대* та *당산*, використана під час обряду *꺾*, також пов'язана з міфом про Дангуна. *탈* - маска, яку використовують шамани під час обрядів для відображення духів або символічного представлення інших світів. *무속* – термін, що відноситься до шаманських вірувань та традицій, а також до практик, пов'язаних з шаманізмом.

Суть шаманізму - це феномен *엑스터시* - екстазу, який також відомий як *황홀감* - екстаз. Шаман танцює, стрибає та співає, щоб стати єдиним цілим з Богом, і впадає в таке емоційне сп'яніння, що губить себе. З подібної причини корейський танець головним чином зосереджується на спонтанному русі та наслідуванні руху тіла, а не на використанні порядку чи регулярних рухів (*조선엔틱*, 22.05.2023). Замість того, щоб майстерність і пишність рухів, фокус зосереджений на вираженні свого внутрішнього «я», занурюючи себе в радість і хвилювання.

Шаманізм у Кореї, який співіснував з буддизмом, даосизмом і конфуціанством, почав ставитися зневажливо під час династії Чосон. Конфуціанство стало основною ідеологією, шамани були зведені до малозабезпечених людей, а військові податки збиралися для економічного тиску. Крім того, через японське колоніальне правління, спрямоване на придушення традиційних вірувань, глибоко вкорінилося уявлення про те, що шаманізм був низьким і негативним.

Шаманізм, який може бути незнайомим, насправді є найдавнішою магічною релігією людства. Ми думаємо, що шаманізм прихований у темних і низьких місцях, але є багато речей, які глибоко вкорінилися в нашій свідомості, і які не можна з легкістю

відкинути як забобони. 𐄂 - шаманський обряд був своєрідним святом, на якому молилися за добробут села, а не лише окремих людей (조선엔틱, 22.05.2023).

Отже, шаманізм є не лише важливою складовою корейської культури та спадщини, але й має значний вплив на формування філософських уявлень та термінології в цьому контексті.

1.5 Вплив Даосизму та термінологія

Вплив 道 - даосизму на корейську філософію є значним і відображається у багатьох аспектах корейської культури та мислення. Даосизм підкреслює важливість гармонії з 자연 - природою та природним порядком речей. Це впливає на сприйняття природи як джерела мудрості та спокою в корейському мисленні, а також на розвиток екологічного мислення в сучасному корейському суспільстві. Даосизм наголошує на знаходженні внутрішньої гармонії та спокою через прийняття природного порядку речей і відмову від надмірного натхнення та прагнень (Протеро, 2023, с. 382-432). Це впливає на корейське мислення щодо розвитку особистості, саморозвитку та пошуку внутрішньої мудрості. У корейському мистецтві та літературі можна помітити вплив даоських ідей про природний порядок речей і важливість дії без зайвих перешкод. Це відображається в умінні корейських митців передати природну красу та спокій через мистецтво. Даосизм також підтримує ідею внутрішньої трансформації та пошуку глибокого розуміння себе та світу. Це впливає на розвиток духовності та самопізнання в корейській філософії та релігії.

Згідно з Лао Цзи, обговорення 道 - Дао є обговоренням невимовного. Однак, перш за все, 道 - Дао — це шлях до нескінченності, шлях, який дозволяє людині вийти за межі себе, шлях до нескінченного розширення себе, шлях відцентрового руху до Всесвіту і вічності. Крім того, 道 - Дао — це шлях до пошуку справжнього «я» всередині, це спосіб зануритися всередину, глибоко в себе, це шлях доцентрового руху, який втягує всесвіт і все в себе (김석영, 19.08.2016).

Як і всі релігії Східної Азії, даосизм виступає за філософію життя, яка охоплює розум, тіло, матеріал і дух як єдине ціле, зосереджуючись на ідеї енергії. На відміну від західної концепції Бога як абсолютно незалежної істоти, окремої від створінь і непереборної прірви між ними, у східноазіатських релігійних традиціях, включаючи даосизм, немає розриву між трансцендентною реальністю та феноменальним світом. Іншими словами, лише через усі речі кінцева реальність може досягти та реалізувати свою сутність.

Є вчені, які оцінюють даосизм *도가(道家)* і даосизм *도교(道敎)* як неоднорідні і не визнають спадкоємності між ними. Також стверджується, що даосизм *도가(道家)* слід розглядати та вивчати чітко окремо від *도교(道敎)* даосизму, форми релігії, яка включає різні популярні ритуали або навчання Ци. Однак нещодавня тенденція серед західних дослідників даосизму полягає в тому, щоб стверджувати, що ці два аспекти перебувають у безперервному взаємозв'язку і що їх слід розуміти в рамках однієї інтегрованої системи. Іншими словами, оцінюється, що даосизм *도가(道家)* відноситься до філософського даосизму, а даосизм *도교(道敎)* відноситься до релігійного даосизму (*김석영*, 19.08.2016).

Отже, Даосизм наголошує на знаходженні внутрішньої гармонії та спокою через прийняття природного порядку речей і відмову від надмірного натхнення та прагнень, що впливає на корейське мислення щодо розвитку особистості та саморозвитку. Важливо розуміти взаємозв'язок між філософським та релігійним аспектами даосизму, що допомагає краще зрозуміти його вплив на корейське суспільство та культуру.

1.6 Роль західних релігій та термінологія

Західні релігії, такі як християнство та іслам, також вплинули на корейську філософію, вносячи свої уявлення про світ, духовність та моральні цінності. Західні релігії пропонують свої уявлення про добро, зло, моральність та етику, які впливають на сприйняття світу та місце людини в ньому. Відчуття морального обов'язку,

солідарності та милосердя, які часто проповідуються у західних релігіях, можуть знаходити віддзеркалення в корейській філософії та культурі. Західні релігії можуть впливати на соціальні та політичні структури суспільства, включаючи відносини влади, права людини та суспільну справедливість. Ідеї справедливості, демократії та громадянських прав, які проповідуються в західних релігіях, можуть мати вплив на розвиток корейської політичної філософії та суспільства. Вплив західних релігій на корейську культуру може виявлятися через культурний обмін, освіту та міжрелігійний діалог. Знайомство з ідеями та практиками західних релігій може призвести до взаємного впливу та обміну думками, що сприяє розширенню розуміння духовних практик та переконань. Ідеї, такі як людське вільне волевиявлення, справедливість та громадянські свободи, які випливають з західних релігій, можуть впливати на корейські філософські концепції про суспільство та індивіда.

Християнство не є традиційною або домінуючою релігією в Кореї, як, наприклад, буддизм або конфуціанство. Та не зважаючи на це, в останні роки в Кореї спостерігається збільшення інтересу до християнства, зокрема серед молодого покоління. У корейській філософії можна знайти елементи, які можуть віддзеркалювати християнські ідеї, але вони не обов'язково пов'язані з християнством як таким. Наприклад, деякі ідеї про мораль, гуманізм і соціальну відповідальність, які проповідуються в християнстві, можуть бути відображені в корейській філософії, але це не означає, що ці ідеї прямо витікають з християнської традиції. Корейська культура і філософія мають свої унікальні риси і традиції, які впливають на спосіб, яким вони розуміють моральність, етику та соціальні питання (Протеро, 2023, с. 93-142).

Корейська мова має свою власну термінологію, пов'язану з християнством, оскільки християнство має значний вплив в Кореї. Наприклад, *기독교* - християнство, *교회* - церква - християнський храм або спільнота віруючих, *성경* - Святе Письмо для християн, яке складається зі Старого та Нового Завіту, *그리스도* - Христос - Ісус Христос, центральна фігура християнської віри, *기도* - спілкування з Богом, що є важливою частиною християнської практики, *침례*

- *хрещення* - обряд, під час якого віруючий занурюється в воду або обливається нею, символізуючи очищення від гріха та нове народження віри, *성찬* - *причастя* - святий обряд, під час якого віруючі отримують святе тіло та кров Христа у вигляді хліба та вина, *주일* - *християнський святковий день* - неділя, день, коли християни збираються на богослужіння.

Коли християнство увійшло в Чосон, місіонери та конфуціанські вчені переклали Новий Завіт на корейську мову. У цьому процесі, оскільки не було відповідної термінології, було запозичено велику кількість конфуціанських і буддистських термінів. Спочатку термін *목사* мав значення "місцевий чиновник", який був направлений до *목*, однієї з місцевих адміністративних одиниць, під час династій Горьо та Чосон.

Іслам також не є традиційною релігією в Кореї, але востаннє роки спостерігається певне зростання інтересу до нього, особливо серед молоді. У Кореї існують мусульманські громади, але вони досить невеликі в порівнянні з іншими релігійними спільнотами. У корейській філософії можна також знайти деякі елементи, які можуть віддзеркалювати ісламські ідеї. Наприклад, концепція моралі, справедливості та доброчесності може мати певні спільні риси з ісламською етикою. Також у корейській культурі можна знайти вплив арабської науки, літератури та філософії через обмін культурою та торгівлю (Протеро, 2023, с. 40-92).

У корейській мові термінологія ісламу часто використовується з деякими адаптаціями з арабської або перської мови. Наприклад, *신앙* - *віра*, *모스크* - *мечеть*, *알라* - *Аллах*, *코란* - *Коран*, священний текст ісламу, *무슬림* - *мусульманин*, *이슬람교* - *іслам*, як релігія.

Отже, вплив західних релігій може відчуватися у корейській культурі та філософії, корейська культура залишається унікальною і має свої власні традиції та уявлення про моральність, етику та соціальні питання.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1

У даному розділі ми дослідили роль та значення корейської філософської традиції в формуванні корейської ідентичності та суспільства. Здійснено огляд ключових аспектів цієї традиції, яка віддзеркалює глибокі культурні корені корейського народу та проникає через різні епохи історії. Важливим виявляється вплив історії та культури на формування філософської термінології, яка відображає основні цінності та світогляд кожної культури. Філософські терміни та поняття виникають у відповідь на конкретні історичні обставини та потреби культури, а їх розвиток часто пов'язаний із лінгвістичним контекстом та впливом інших культурних течій. Зазначено вплив конфуціанства, буддизму, даосизму на корейську філософію та термінологію через процеси культурної взаємодії та обміну.

Вплив конфуціанства на корейську культуру та філософію є значним і невід'ємним. Конфуціанські концепції пронизують різні сфери життя корейського суспільства, від побутових звичаїв до політичних структур. Вони сприяють збереженню традиційних цінностей, родинних традицій та етики особистого життя. Наприклад, заборона шлюбів між особами, які відносяться до одного роду, і обов'язковий траур за померлими батьками є показниками цього впливу. Поняття ритуалу "Лі" грає ключову роль, відображаючи моральні та етичні норми. Буддизм вніс суттєвий внесок у корейське мислення, культуру та мистецтво, пропонуючи ідеї про спокій, просвітлення та мудрість. Він наголошує на внутрішній гармонії, особистому просвітленні та співчутті до всіх істот. Буддійські медитаційні практики та духовна практика сприяють розвитку внутрішньої гармонії та мудрості. Віра в природу та космос відіграє важливу роль у корейській філософії та культурі, відображаючи тісний зв'язок людини з природою. Космос розглядається як джерело духовності та внутрішньої гармонії. Шаманізм відіграє важливу роль у сприйнятті світу та місця людини в ньому, формуючи базові принципи шаманської традиції. Даосизм також має значний вплив на корейську філософію, культуру та мислення, підкреслюючи важливість гармонії з природою та природним порядком речей. Західні релігії, такі як християнство та іслам, впливають на корейську філософію, культуру та мислення через їх уявлення про світ, духовність та моральні цінності.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ФІЛОСОФСЬКОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ В «СУТРІ СЕРЦЯ»

2.1 Огляд історії та значення тексту “Сутра серця” у буддизмі

Сутра серця - *반야심경* - є однією з найвідоміших та найшанованіших текстів у буддизмі. Вона містить глибокі філософські висловлювання, які вплинули на розвиток буддистської доктрини та практики. У Кореї буддизм має багату історію та вплив на культуру і суспільство. Вивчення *반야심경* допоможе краще зрозуміти філософські аспекти корейського буддизму та його вплив на корейську культуру. Текст *반야심경* містить важливі філософські концепції, такі як пустота і недвоєність, які можуть бути актуальними для сучасного розуміння людського досвіду та природи реальності. Дослідження філософської термінології у *반야심경* корейською мовою дозволить краще розуміти використання цих термінів у корейському контексті та їхній вплив на мислення та культуру. Дослідження *반야심경* у контексті корейської мови та філософії може внести важливий внесок у сучасне розуміння буддизму, мови та культури (Lopez, Donald, 1990, p. 1-230).

Сутра - *경전* - буквально "нитка", вчення, що було дане самим Буддою Шак'ямуні або приписується йому. Воно розподіляється на різні групи, у наш час міститься у Палійському каноні або в Канджурі, тибетському перекладі Санскритського канону (Махаяна й Ваджраяна). *Сутра серця* - *반야심경* - стисле викладення доктрини пустоти, яке розглядається як серце або сутність численних текстів Праджняпараміти (Досконалості мудрості). У багатьох традиціях Великого шляху, сутра регулярно виконується на зразок пісні (Буддійський словник, 07.05.2008). Оригінальна назва *Сутри серця* – *반야심경* (般若心經) – *Сутра серця Махабання Параміта* – *마하반야바라밀다심경* (摩訶般若婆羅蜜多心經). Її також

скорочують як *심경 (心經)* - *Сутра серця*. Праджняпараміта - досконалість мудрості, ім'я найголовнішої частини із корпусу сутр Великого Шляху, що викладає повчання про пустоту. Також ім'я Будди-жінки, яка репрезентує досконалу мудрість.

Основною ідеєю сутри є твердження про те, що всі феномени пусті за своєю природою, тобто вони не мають постійного, незмінного або незалежного існування. Основна ідея *반야심경* полягає в тому, що реальність не така, якою її сприймаємо ми. Вона є пустою, лише умовною конструкцією, яка змінюється та перетворюється у кожний момент часу. Розуміння цієї пустоти допомагає звільнитися від прив'язаності до різних явищ та страждань, що впливають з цієї прив'язаності. Таке розуміння може привести до спокою, мудрості та освічення (*반야심경*, 14.12.2022).

Ця *경전* - *сутра* починається з того, що *관자재보살* - *Бодхісаттва Авалокітешвара* усвідомлює «порожнечу» - "*공(空)함*" під час практики глибокої *Праджняпараміти* - *반야바라밀* - та пояснює її зміст *Саріджі* - *사리자*. *사리자* - другий персонаж сутри, це людина, яка слухає проповідь Бодхісаттви Авалокітешвари в Сутрі серця (*반야심경 사리자*, 16.11.2009). Він з'являється як символічна фігура, що представляє буддизм *Тхеравади* - *소승불교* - вчення старійшин - найстаріша зі шкіл буддизму, що збереглися до нашого часу (Crosby, 2013, p. 1-312).

Проповідь починається з усвідомлення *порожнечі п'яти сукупностей* - *오온(五蘊)의 공함*, включаючи 12 місць призначення - 12 *처*, 18 заповідей - 18 *계*, 12 залежних джерел - 12 *연기* і 4 чесноти - 4 *제*, а також мудрість - *지혜*, яка є засобом практики, і стан, набутий в результаті, є порожнечою. Тому *Бодхісаттва* - *보살* досягає *нірвани* - *열반*, покладаючись на *Праджняпараміту* - *반야바라밀다*, і всі Будди трьох світів також досягають *нірвани*, покладаючись на *Праджняпараміту*, і закінчується повторенням мантри *Праджняпараміта* (*반야심경*, 14.12.2022).

Праджняпараміта - *반야바라밀다심경* в *Сутрі серця Праджняпараміта* - *반야바라밀다* означає досконалість мудрості - *지혜의 완성* та водночас відноситься до групи писань *Праджняпараміта*, які проповідують досконалість мудрості. '심' означає ядро або підсумок. Існує сім різних корейських перекладів, але зазвичай

використовується переклад *현장역* (*대정8*, No.251). Хоча Сутра серця у перекладі *현장* є коротким уривком зі Святого Письма, який складається лише з 270 символів, він оцінюється як такий, що містить суть думки Праджняпараміта. *Сутра серця - 반야심경* читається на всіх буддистських проповідях у Кореї, і насправді це священне писання, яке відіграє важливу роль у ритуалах (*반야심경*, 02.04.2019).

2.2 Визначення філософських термінів у тексті

Пустота - $\emptyset$ або $\emptyset$ 함 - це ключовий термін, який використовується у Сутрі серця. Пустота в буддизмі вказує на те, що все існує лише умовно, і немає нічого постійного, незмінного або незалежного. Це означає, що жоден об'єкт або явище не існує сам по собі, вільно від умов та обмежень. Сутра серця наголошує на тому, що реальність є пустою, тобто її сутність недоступна для розуміння за допомогою звичайного мислення. Пустота приводиться як основний аспект реальності, що надає можливість звільнитися від страждань та ілюзій. Наприклад, цей термін зустрічається у рядку *세상 모든 것이 공함을 바로 보면 모든 어려움을 넘어 그 실체 닿느니라.* - коли ви бачите порожнечу всього в світі, ви можете подолати всі труднощі та досягти цієї реальності (*반야심경 한글 번역과 해석*, 20.08.2020)..

Термін "*관자재보살*" в Сутрі серця вказує на Бодхісаттву Авалокітешвару, який є символом милосердя та спасіння у буддизмі. Бодхісаттва Авалокітешвара виявляється як суб'єкт, що володіє всепроникаючою мудрістю та милосердям, і готовий допомагати всім страждаючим. У Сутрі серця Бодхісаттва Авалокітешвара є одним з ключових персонажів, який є провідником у розумінні пустоти та нірвани. Він символізує мудрість, яка допомагає іншим звільнитися від страждань і досягти освіченості.

Термін "*진리*" вказує на концепцію істинності або реальності, яка перевершує обмеженість концепцій та уявлень. В контексті цього тексту, "*진리*" може розглядатися як основна істина або фундаментальна реальність, яку можна розкрити

через розуміння пустоти. Термін "사리자" зазвичай використовується для звертання до членів аудиторії, учнів чи слухачів. Він часто вживається Буддою під час його проповідей або настанов. У Сутрі серця термін "사리자" зустрічається у контексті діалогу між Буддою та його учнями чи аудиторією, де він використовується для звертання до них під час викладу вчення. Наприклад, "사리자" вжито перед тим, як буде подано ключову ідею чи настанову (*반야심경 사리자*, 16.11.2009). Термін "부처" вказує на Будду, засновника буддизму. У цьому тексті "부처" згадується для підкреслення авторитету та мудрості Будди як вчителя та провідника на шляху до освіченості.

Термін "물질" використовується для посилання на матеріальний світ або фізичну реальність. Однак, в контексті буддистської філософії, термін "물질" може також вказувати на усі явища та явлення у світі, які є тимчасовими, умовними та пустими за своєю сутністю. У Сутрі серця можна знайти ідеї, які підкреслюють пустоту та тимчасовість всіх явищ у світі, включаючи матеріальні об'єкти. Термін "의식" використовується для посилання на свідомість чи свідомий досвід. У контексті буддистської філософії "의식" означає не лише повсякденну свідомість, але і більш глибокий аспект психічного життя, який включає у себе усвідомлення, сприйняття та ментальні процеси.

Поняття "괴로움" використане для позначення страждань та нещастя. У буддизмі концепція "괴로움" є одним з Чотирьох Велетніх Істин, які Будда описав як основний аспект життя, який потрібно розуміти та подолати для досягнення освіченості. У Сутрі серця можна знайти рядки, які наголошують на тому, що свідомість про те, що всі явища в світі є пустими та тимчасовими, допомагає подолати страждання. Таким чином, концепція "괴로움" пов'язана з основними ідеями буддизму, які допомагають подолати страждання та досягти внутрішнього спокою. Наприклад, *괴로움이 실체가 없기에 괴로움의 원인도 괴로움의 사라짐도 괴로움을 사라지게 하는 방법도 없고, 지혜가 따로 없기에 얻을 수 있는 지혜 또한 없느니라.*
 – Оскільки страждання не має змісту, немає причини страждання, немає зникнення

страждання, немає способу змусити страждання зникнути, а оскільки немає окремої мудрості, немає мудрості, яку можна отримати (반야심경 한글 번역과 해석, 20.08.2020).

Термін "지혜" використовується для позначення мудрості або глибокого розуміння суті речей. У контексті буддистської філософії "지혜" є одним з ключових аспектів, які допомагають досягти освіченості та звільнення від страждань. У Сутрі серця можна знайти рядки, які підкреслюють важливість розвитку глибокого розуміння суті речей для досягнення освіченості та звільнення від страждань.

Термін "길" може використовуватися для позначення шляху або методу досягнення освіченості. В контексті буддизму "길" вказує на духовний шлях, який веде до освіченості та звільнення від страждань. У Сутрі серця можна знайти рядки, які наголошують на важливості розуміння правильного шляху до досягнення освіченості. Наприклад, в рядку *그러니 명심하기를, 있는 그대로의 진리를 바로 보는 것만이 가장 신비하고 확실한 길이며 무엇보다 견줄 수 없는 최고의 방법이기*에 능히 모든 어려움을 뛰어넘어 진실에 닿기에 헛되지가 않느니라. - *Тож майте на увазі, бачити істину такою, якою вона є, є найтаємничішим і певним шляхом, найкращим шляхом, який ні з чим не зрівняється, тому даремно подолати всі труднощі й досягти істини (반야심경 한글 번역과 해석, 20.08.2020)..*

Фраза "눈을 뜨거라" в Сутрі серця може мати різні інтерпретації, однак загальною темою буддизму є пробудження або освічення, тому ця фраза може бути розглянута як заклик до просвітлення. У Сутрі серця вона може вказувати на необхідність прокинутися, побачити те, що є поза нашою уявою. Розуміння пустоти може допомогти прозріти, усвідомити природу реальності та досягти освіченості. Отже, "눈을 뜨거라" у Сутрі серця може бути інтерпретовано як заклик до пробудження до істинної природи реальності, до розуміння пустоти, що є ключовим для досягнення освіченості в буддизмі.

2.3 Практичне застосування термінології та вплив філософських концепцій на розуміння та світогляд корейців.

Сутра серця наголошує на тому, що реальність не є такою, якою її сприймаємо ми. Вона непостійна, змінна і нестійка. Розуміння цієї пустоти допомагає звільнитися від страждань та ілюзій та розвивати сприйняття реальності такою, якою вона є насправді. Текст також закликає до відмови від уявлення про "Я" та "Мій", що є ключовим аспектом шляху до освічення в буддизмі. Розуміння концепцій, викладених у "Сутрі серця", може допомогти людям розвинути більш глибоке сприйняття реальності, зменшити страждання та досягти внутрішнього спокою та освіченості.

Наприклад, *사리자여, 물질이 공과 다르지 않고 공이 물질과 다르지 않기에 물질이 곧 공이고 공이 곧 물질이니, 감각과 인식과 생각과 의식도 그러하니라.* - Саріджа, *оскільки матерія не відрізняється від порожнечі, а порожнеча не відрізняється від матерії, матерія є порожнечею, а порожнеча є матерією, а також відчуття, сприйняття, думки та свідомість (반야심경 한글 번역과 해석, 20.08.2020)..* У цьому рядку з Сутри серця висловлюється глибока філософська концепція про *пустоту* - 공 і *матерію* - 물질. Суть цієї ідеї полягає в тому, що пустота і матерія є взаємопов'язаними та взаємозалежними. Перше речення вказує на те, що матерія (відчуття, сприйняття, думки та свідомість) і порожнеча (пустота) не є різними або відокремленими одна від одної. Це означає, що вони постійно переплітаються та взаємозалежні. Друге речення підкреслює те, що порожнеча (пустота) і матерія (відчуття, сприйняття, думки та свідомість) є тотожними. Це означає, що вони є аспектами одного й того ж явища, а не відокремленими сутностями. Отже, цей рядок нагадує нам про те, що світ навколо нас, а також наші власні відчуття, сприйняття та свідомість, не є постійними або незалежними, а складаються з безлічі взаємозалежних і взаємопов'язаних елементів. Це заклик до глибокого розуміння природи реальності та пустоти, що є центральними поняттями у буддизмі.

사리자여, 세상에 나타나는 모든 현상이 공하기에 생겨나는 것도 없고 사라지는 것도 없으며, 더러운 것도 없고 깨끗한 것도 없으며, 늘어나는 것도 없고 줄어드는 것도 없느니라. - Саріджа, *тому що всі явища, які виникають у світі, є порожніми, ніщо не виникає і не зникає, ніщо не є брудним і чистим, ніщо не збільшується і не зменшується (반야심경 한글 번역과 해석, 20.08.2020).* Перше твердження, що "всі явища, які

виникають у світі, є порожніми", вказує на те, що ніщо в цьому світі не має постійної, незмінної сутності або істинності. Усі явища є тимчасовими, умовними і змінними. Друге твердження, що "ніщо не виникає і не зникає", підкреслює те, що ніщо не постійне в цьому світі. Все, що ми сприймаємо як створення або зникнення, є лише тимчасовими проявами, які з'являються і зникають відповідно до умов. Третє твердження, що "ніщо не є брудним і чистим", вказує на те, що наші оцінки та класифікації явищ як "позитивних" чи "негативних" є умовними і залежать від нашого сприйняття. Четверте твердження, що "ніщо не збільшується і не зменшується", наголошує на тому, що усе в цьому світі піддається постійній зміні. Отже, цей рядок нагадує нам про те, що наша реальність є нестійкою і пустою, і досягнення освіченості полягає в тому, щоб побачити цю пустоту та звільнитися від уявлень про постійність, стабільність і категоризацію.

У сучасному корейському суспільстві Сутра серця залишається важливим джерелом духовної мудрості та внутрішньої гармонії. Буддизм має глибокі корені в корейській культурі і впливає на різні сфери суспільства, включаючи мистецтво, літературу, філософію, етику та мораль. Використання філософської термінології, які можна знайти у Сутрі серця, можна спостерігати в різних аспектах корейського суспільства, від щоденних розмов до літературних творів та мистецтва. Ці терміни допомагають людям розуміти складні аспекти життя та розвивати внутрішню мудрість (*반야십경*, 02.04.2019). Сутра серця впливає на розуміння та світогляд корейців, пропонуючи глибокі філософські принципи, які допомагають їм розуміти природу реальності та їхнє місце у світі. Концепції, такі як пустота, недвоєння, відмова від прив'язаності, сприяють розвитку внутрішньої гармонії та спокою.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2

У даному розділі було проведено аналіз філософської термінології у Сутрі серця, класичному буддистському тексті, який має велике значення в буддизмі та впливає на розуміння світу та життя. Вибір Сутри серця для аналізу був обґрунтований важливістю цього тексту в буддистській традиції та впливом на сучасне корейське суспільство та культуру. У розділі було визначено філософські терміни, використані у тексті, такі як "공함", "관자재보살", "진리", "괴로움", "사리자", "물질", "의식", "지혜" та інші. Через аналіз цих термінів ми зрозуміли їхнє значення в філософському контексті та їхнє використання у Сутрі серця.

Практичне застосування філософської термінології з "Сутри серця" виявилось широким і різноманітним. Даний аналіз впливає на розуміння світу та життя корейців, сприяючи розвитку внутрішньої мудрості, спокою та гармонії. Також аналіз впливає на розуміння культурних та моральних цінностей суспільства, сприяючи розвитку співчуття, терпимості та взаєморозуміння. Отже, аналіз філософської термінології у "Сутрі серця" підкреслює її важливість як джерела духовної мудрості та засобу формування світогляду та цінностей в сучасному світі.

ВИСНОВКИ

Ціль курсової роботи полягала у систематичному описі та класифікації філософської термінології, що використовується в корейській мові. Основною метою було вивчення ключових концепцій, ідей та цінностей, що відображаються через мовні засоби корейської філософської традиції. Досліджено різні аспекти філософських традицій, які впливають на формування та розвиток термінології в корейській мові, а також проаналізовано філософські концепції у класичних текстах буддизму, таких як "Сутра серця".

У першому розділі роботи було проведено аналіз основних термінів та ключових концепцій у корейській філософії. Виявлено, що ці терміни не лише визначають філософську мову, але й відображають глибокі концептуальні різноманітності, характерні для корейської культури. Досліджено ключові концепції та ідеї, що вплинули на формування філософської термінології. Виявлено, що вплив конфуціанства, буддизму, шаманізму та інших філософських вчень на формування термінології в корейській філософії був надзвичайно значущим. Розглянуто взаємозв'язок між філософією та іншими аспектами культури та суспільства через призму корейської філософської термінології. Встановлено, що філософська термінологія відображає основні цінності та ідеали корейського суспільства. Проаналізовано використання метафор та символів у корейській філософській термінології. Виявлено їхню роль у виразності та глибині розуміння філософських концепцій, що сприяло поглибленню розуміння корейської філософської традиції.

У другому розділі проведено аналіз філософської термінології у "Сутрі серця", важливому буддистському тексті, що має велике значення в буддизмі та впливає на розуміння світу та життя. Досліджено історію та значення цього тексту у буддизмі, визначено та розглянуто філософські терміни, які використовуються у ньому, а також виявлено практичне застосування цієї термінології та вплив філософських концепцій на світогляд корейців. Вибір "Сутри серця" для аналізу було обґрунтоване його ключовою роллю у буддистському вченні та впливом на сучасне корейське суспільство та культуру. Таким чином, аналіз філософської термінології у "Сутрі серця" підкреслює його важливість як джерела духовної мудрості та засобу формування

світогляду та цінностей в сучасному світі.

Ці результати демонструють важливість філософської термінології в корейському контексті та дають нові уявлення про її роль у формуванні культурних та інтелектуальних аспектів суспільства. Загальні висновки роботи підтверджують важливість вивчення філософської термінології в корейській мові для розуміння культурних та духовних аспектів корейського суспільства. Вивчення цієї термінології сприяє розвитку внутрішньої мудрості, гармонії та спокою, а також сприяє поглибленню розуміння світу та життя. Дослідження показало, що корейська філософська термінологія багатшарова та різноманітна, що відображає різноманітність філософських традицій, які впливають на корейське суспільство. Конфуціанство, буддизм, шаманізм та даосизм вносять свій внесок у формування філософської термінології, що робить корейську мову багатшою та глибшою.

Ця робота дозволила краще зрозуміти взаємозв'язок між філософією та мовою в корейській культурі. Вивчення філософської термінології допомагає розкрити глибину та різноманітність думок та уявлень корейців про світ і його сутність. Для подальших досліджень рекомендується розглянути вплив сучасних тенденцій на філософську термінологію в корейській мові, а також порівняти її з термінологією інших азіатських країн. Також варто дослідити використання філософських термінів у сучасних текстах та взаємодію філософської термінології з іншими аспектами культури, такими як мистецтво, література та релігія.

АНОТАЦІЯ

이번 학기 논문은 한국어의 철학적 용어를 연구하는 데 전념합니다. 이 작품은 유교, 불교, 무속 등 한국 철학 전통이 철학 용어 형성과 한국 정체성에 미치는 영향을 살펴봅니다. 이 연구에는 이러한 전통의 주요 측면과 언어 개념 개발에 미치는 영향에 대한 분석이 포함됩니다. 특히 불교의 고전 경전인 “반야심경”에 등장하는 철학적 용어를 분석하고 그것이 한국 사회와 문화에 미친 영향에 주목한다. 이 작품은 한국적 맥락에서 세계관과 가치관의 형성을 위해 철학적 용어를 이해하는 것이 중요하다는 점을 지적합니다.

현대 사회에서 다양한 민족의 철학과 문화에 대한 연구는 과학 연구의 매우 관련성이 높고 흥미로운 방향입니다. 유구하고 풍부한 역사를 갖고 있으며, 뛰어난 문화와 독특한 철학적 전통을 지닌 한국은 많은 연구자들의 관심 대상이 되고 있습니다. 이번 학기 논문에서는 한국어의 철학적 용어에 대한 연구와 그것이 한국인의 정체성과 사회 형성에 미치는 영향에 초점을 맞춥니다.

연구의 첫 번째 부분은 철학 용어의 형성에 있어 유교, 불교, 무속 등 한국 철학 전통의 역할과 의의를 분석하는 데 할애됩니다. 우리는 이러한 전통이 시대를 거쳐 한국인의 사고와 문화적 가치에 어떻게 영향을 미쳤는지 연구합니다. 두 번째 장에서는 한국 전통에서 가장 중요한 불교 경전 중 하나인 반야심경의 철학적 용어를 자세히 분석한다. 이러한 분석을 통해 우리는 이러한 용어들이 깊은 철학적 개념을 반영하고 한국인의 세계와 삶에 대한 이해에 어떻게 영향을 미치는지 이해합니다.

우리의 연구는 한국 문화의 철학적 뿌리를 더 잘 이해하는 데 도움이 되며 문화 간 대화 발전에 기여합니다. 한국 철학 전통의 중요한 측면을 밝혀냄으로써 우리의 연구가 학계에 반향을 일으키고 한국 문화와 철학에 관심이 있는 모든 사람에게 도움이 되기를 바랍니다.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Буддйський словник (07.05.2008). Wayback Machine. Retrieved from: <https://web.archive.org/web/20080507034243/http://www.buddhism.org.ua/fg/s.php#24>

Лі (2019). Retrieved from: <https://ukrainian.cri.cn/848/2019/04/04/2s62723.htm>

Стівен Протеро (2023). Вісім релігій, що панують у світі: чому їхні відмінності мають значення (4), Київ: Букшеф, 143-184, 235-279, 382-432.

Таболіна К. В. (24.03.2023). Вплив ідеології конфуціанства на культуру Південної Кореї, *Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди*, 206–208

Crosby, Kate (2013), *Theravada Buddhism: Continuity, Diversity, and Identity*, Wiley-Blackwell, 1-312

innerlight34 (02.04.2019). *반야심경*. Naver blog. Retrieved from: <https://blog.naver.com/innerlight34/221503846396>

Key P. Yang, Gregory Henderson (1959). An Outline History of Korean Confucianism: Part II: The Schools of Yi Confucianism. 18(2), *The Journal of Asian*, 259-276.

Kim Won Myoung (30.06.2022). Wonhyo's Philosophy and Korean Ancient Philosophy. *Journal of Eastern-Asia Buddhism and Culture* (51), 3-31.

Lopez, Donald (1990). *The Heart Sutra Explained*. South Asia Books. State University of New York Press. Albany, N.Y. 1-230

Weon Ki Yoo (31.12.2020). Korean Thought and Korean Philosophy. *Journal of the Daedong Philosophical Association* (93), 359-383.

Young Ahn Kang (2015). First Korean Philosophers on Philosophy. *Diogenes* 62(2), 62–70.

관음 (20.08.2020). *반야심경 한글 번역과 해석*. Brunch Story. Retrieved from: <https://brunch.co.kr/@advaita/17>

김석영 (19.08.2016). *도교강독 강의 내용*. Naver blog. Retrieved from: <https://blog.naver.com/ks1018h/220791953305>

반야심경 (14.12.2022). *네이버 지식백과*. Retrieved from:

<https://terms.naver.com/entry.naver?docId=556489&cid=46648&categoryId=46648>

유교(儒敎). 중국 춘추시대 말기에 공자가 체계화한 사상인 계승한 종교. 유술.

유도. Retrieved from: <https://encykorea.aks.ac.kr/Article/E0041280>

이경서 (30.06.2023). 운명을 바꾸는 숫자의 비밀. Naver blog. Retrieved from:

<https://blog.naver.com/danica11/223142662047>

조선앤티크 (22.05.2023). 샤머니즘. Naver blog. Retrieved from:

<https://blog.naver.com/joseonantique/223108577710>

최고관리자 (16.11.2009). [반야심경] 사리자. 사단법인 대한불교청년회.

Retrieved from: http://kyba.org/bbs/board.php?bo_table=3020&wr_id=46